

**Stanowisko Polskiej Izby Informatyki i Telekomunikacji (PIIT)
w ramach w prowadzonych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego konsultacji
„Dokumentu programowego – ramy wsparcia sektorów kultury i kreatywnego w Polsce”.**

Dziękujemy za zaproszenie do zabrania głosu w konsultacjach dokumentu. Podzielamy większość uwagi i założeń prezentowanego programu widzimy potrzebę wzmocnienia przez państwo działań na rzecz wsparcia sektorów kultury i kreatywnego (dalej SKK) oraz przygotowania ich do wyzwań i szybciej zmieniającej się rzeczywistości XXI wieku.

Popieramy szeroką definicję SKK, zgodnie z programem UE Kreatywna Europa oraz traktowanie SKK jako istotnej części systemu społeczno-gospodarczego. Z zadowoleniem przyjmujemy też fakt, że w założenia dokumentu wpisana została koncepcja wspierania zielonej i cyfrowej transformacji w polskich SKK. Stanowi to nie tylko odpowiedź na światowy trend i oczekiwania Komisji Europejskiej, ale także realistyczne i przyszłościowe odniesienie się do uwarunkowań, możliwości rozwoju i potrzeb SKK w naszym kraju. Szeroko rozumiana cyfryzacja kultury jest procesem postępującym, dającym twórcom nowe możliwości dotarcia do dużego kręgu odbiorców i monetyzacji swoich utworów oraz odpowiadającym na oczekiwania odbiorców kultury. Rośnie także w społeczeństwie zrozumienie, że od zielonej transformacji nie tylko nie ma odwrotu, ale że stanowi ona jedyną drogę dla wszystkich sektorów do zrównoważonego rozwoju, w którym postęp idzie w parze z troską o środowisko.

W kontekście zielonej transformacji zgadzamy się z zawartą na str. 26 dokumentu tezą o SKK „... mogą, w ramach produkowanych treści kulturowych, być nośnikiem wzorców zrównoważonego i odpowiedzialnego stylu życia, docierając do milionów odbiorców z odpowiednim przekazem – wpływając na ich zachowanie, SKK mogą w istotny sposób przyczynić się do osiągnięcia neutralności klimatycznej UE. Dlatego transformacja ekologiczna SKK jest niezwykle ważna dla osiągnięcia ambitnych europejskich celów klimatycznych.” Widzimy w tym obszarze ważną rolę dla państwa, w zakresie wyposażania SKK w wiedzę, narzędzia i rozwiązania ułatwiające zieloną transformację tych sektorów. Liczymy także na perspektywę uruchomienia środków unijnych w tym zakresie.

Zdecydowanie uważamy także, że stworzenie dogodnych warunków dla SKK, uwzględniających ich specyfikę, wymaga m.in. odpowiednich ram prawnych. Dlatego apelujemy o jak najszybszą implementację do polskiego prawa dyrektywy 2019/790 w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE, jak też o prawidłową i pełną transpozycję art.8.3 dyrektywy 2009/21/WE w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich w społeczeństwie informacyjnym. Coraz powszechniejszy trend przenoszenia kultury do świata internetu wymaga przepisów prawa dostosowanych do zmieniających się realiów technologicznych i zjawisk socjologicznych. Przepisy te powinny efektywnie adresować problemy związane z nielegalnym udostępnianiem treści w internecie, które to zjawisko przyczynia się do okradania twórców kultury i ma negatywny wpływ na cały sektor SKK.

Odnosząc się do rozdziału IV dokumentu, przedstawiającego główne założenia wsparcia publicznego na rzecz rozwoju SKK warto byłoby w przywołanej na str. 16 analizie procesu powstawania treści kulturowych, w ostatnim jej etapie, tj. prezentacji/przekazywania utworu uwzględnić jego komercjalizację i rozważyć rolę państwa w tym procesie. Państwo powinno stworzyć warunki

ułatwiający monetyzację utworów poprzez odpowiednie zabezpieczenie praw twórców i podmiotów legalnie udostępniających publicznie treści. Ponadto, podstawowy katalog typowych instrumentów wsparcia publicznego dla SKK (str.17.dokumentu) powinien zostać poszerzony o otoczenie prawne oraz kontynuowany i jeszcze aktywniejszy współudział MKiDN w propagowaniu legalnego korzystania z kultury, np. poprzez tworzenie we współpracy z rynkiem repozytoriów utworów legalnie dostępnych online oraz stron internetowych i serwisów działających nielegalnie. Działania takie z powodzeniem są już realizowane w niektórych krajach europejskich (np. w Danii, Portugalii, Wielkiej Brytanii).

Z zadowoleniem przyjmujemy, iż państwo docenia rolę szeroko rozumianej edukacji w procesie wspierania SKK oraz stawia na współpracę sieci niezależnych twórców z menadżerami kultury. W naszej ocenie budowanie kompetencji cyfrowych i biznesowych twórców i ich przedstawicieli jest konieczne, aby zapewnić SKK rozwój, a samym twórcom warunki do utrzymywania się ze swej twórczości i opłacania składek ZUS. Nie popieramy jednak rozwiązań proponowanych w rządowym *projekcie ustawy o uprawnieniach artysty zawodowego*, (do którego to projektu MKiDN odwołuje się w dokumencie), których finansowanie oparte miałyby być o przychody pozyskane z rozszerzenia tzw. opłaty reprograficznej. W efekcie finansowaniem składek artystów obciążeni byłiby konsumenci i przedsiębiorcy niezatrudniający artystów, co prowadziłoby do naruszenia zasad sprawiedliwości społecznej i stanowiłoby pewną dyskryminację wobec przedstawicieli innych zawodów, w tym podmiotów prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą w różnych sferach, które muszą same znaleźć nabywców swych usług i produktów, aby utrzymać się z działalności gospodarczej. Tymczasem proponowany w tym projekcie ustawy system jest całkowicie niezależny od tego, czy utwory danego artysty znajdują odbiorców i cieszą się zainteresowaniem, przekładającym się na gotowość odbiorców do ponoszenia opłat za możliwość obcowania z danym utworem. W tym miejscu pragniemy odesłać do szczegółowego stanowiska Izby z 2 czerwca 2022 r. do *projektu ustawy o uprawnieniach artysty zawodowego*, w którym Izba przedstawiła także argumenty natury prawnej odnoszące się do opłaty reprograficznej.

Za bardzo ważny element dokumentu programowego uważamy koncepcję budowania trwałych i partnerskich relacji SKK z administracją państwa oraz z innymi sektorami, w szczególności z sektorem nowych technologii i biznesem. W ramach takich relacji słusznie przewidziano m.in. programy edukacyjne w zakresie wiedzy o nowoczesnych technologiach i kreatywności rozumianej jako umiejętności międzybranżowe. W naszej ocenie taka współpraca będzie cenna nie tylko dla SKK, ale też dla innych sektorów. Pomoże ona wzmocnić SKK ekonomicznie i wizerunkowo, jednocześnie przyczyniając się do wzrostu atrakcyjności szeroko rozumianej kultury dla dużego grona odbiorców, w tym młodych ludzi, których oczekiwania co do odbioru sztuki, sposobów dotarcia do niej i obcowania z nią z pewnością idą w parze z nowoczesnymi technologiami, nowymi środkami przekazu i właściwie dobraną komunikacją.